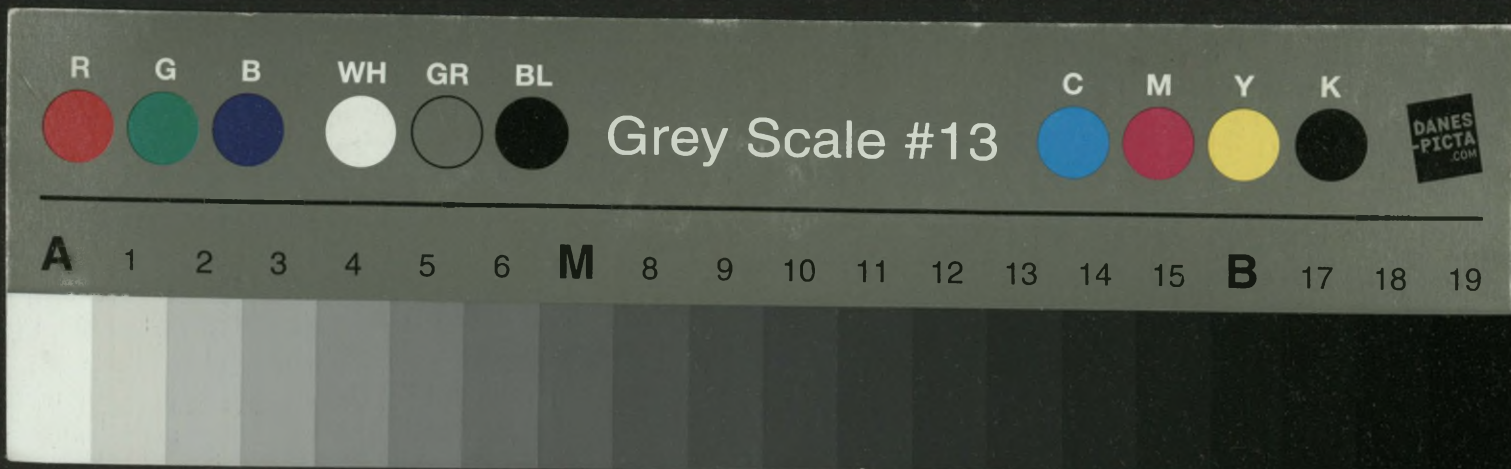

chor. klaszko

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

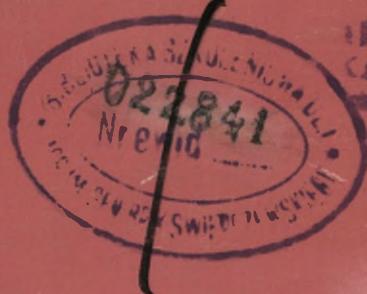
DO UŻYTKU
BŁĄDZEWEGO

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Zdzisław WRZEŚNIAK

ORGANIZACJA I KIEROWANIE OBRONĄ
OBSZARU WOJEWÓDZTWA

Skrypt

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁY OFICERÓW
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
gen. broni K. Świerczewski

338561

WARSZAWA 1974

chor własko

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

DO UŻYTKU
BLUŻEWEGO

Egz. Nr..... 1

pplk dypl. Zdzisław WRZEŚNIAK

ORGANIZACJA I KIEROWANIE OBRONĄ
OBSZARU WOJEWÓDZTWA

Skrypt

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
gen. broni K. Świerczewskiego

38561

WARSZAWA 1974

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im.gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA OBRONY TERYTORIUM KRAJU

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY OTK

płk dypl. Józef MROCZKO
Dnia 1974 r.

DO UŻYTKU
SŁUBOWEGO

Egz.nr ...

1

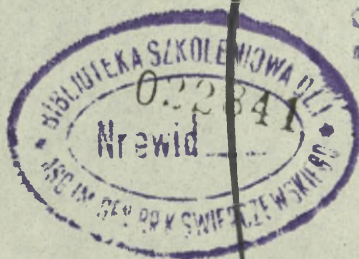
Rok szkolny 1973/74

Ameli. p. 12657

ppłk dypl. Zdzisław WRZEŚNIAK

ORGANIZACJA I KIEROWANIE OBRONĄ OBSZARU WOJEWÓDZTWA

Skrypt

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENEALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

38561

WARSZAWA

Styczeń

1974 r.

U.S. DEPT. OF AGRICULTURE
BUREAU OF PLANT INDUSTRY

Handwritten in red ink:
D. B. C. N. Y. L. S.

RECEIVED
BUREAU OF PLANT INDUSTRY
U.S. DEPT. OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

Handwritten in black ink:
1925

①

SPIS TREŚCI

I. ZASADY OGÓLNE OBRONY OBSZARU WOJEWÓDZTWA	4
1. Miejsce i rola województwa w systemie obronnym	4
2. Zadania obronne województwa	5
3. Struktura organizacyjna i zakres działania WKO i WSzW.	10
II. SIŁY WOJEWÓDZTWA	14
1. Pułk /brygada/ obrony terytorialnej	14
2. Pododdziały ochrony obiektów	15
3. Odwoły Milicji Obywatelskiej	15
4. ~~Zmilitaryzowane~~ oddziały pierwszej pomocy medycznej /ZOPPM/	15
5. ~~Zmilitaryzowane~~ oddziały ratownictwa technicznego /ZORT/	17
6. ~~Zmilitaryzowane~~ oddziały wydobywania wody /ZOWW/	18
7. Oddziały straży pożarnej	18
8. Pododdziały łączności, zaopatrywania i obsługi, lot- nictwa rozpoznawczego i łącznikowego	19
III. PLANOWANIE I PRZYGOTOWANIE OBRONY OBSZARU WOJEWÓDZTWA	21
1. Ogólne zasady planowania	21
2. Planowanie obrony obszaru województwa	23
3. Przedsięwzięcia obronne województwa w czasie pokoju.	31
IV. KIEROWANIE OBRONĄ OBSZARU WOJEWÓDZTWA	34
1. W okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa	36
2. W okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa	38
3. W okresie prowadzenia działań wojennych	40
Załącznik nr 1 - Organizacja wojewódzkiego Sztabu Wojskowego	

I. ZASADY OGÓLNE OBRONY OBSZARU WOJEWÓDZTWA

1. Miejsce i rola województwa w systemie obronnym

Województwo, podobnie jak w strukturze administracyjnej kraju, tak w strukturze obrony stanowi ważne ogniwo organizacyjne. Na obszarze województwa znajduje się szereg obiektów o znaczeniu politycznym, gospodarczym i wojskowym, które stanowią określoną wartość w ogólnym potencjale militarnym kraju. Dla zapewnienia ludności i ważnym obiektom na terenie województwa bezpieczeństwa w warunkach oddziaływania nieprzyjaciela, województwo musi być obronnie zorganizowane.

System obrony obszaru województwa stanowi część systemu obrony terytorium kraju i obejmuje określoną strukturę organizacyjną, szereg różnorodnych przedsięwzięć oraz siły i środki oddziaływania politycznego, gospodarczego, militarnego i obronnie zorganizowane społeczeństwo.

Na organizację obrony obszaru województwa mają wpływ takie czynniki, jak: sytuacja polityczna, gospodarcza, demograficzna, możliwości ekonomiczne i militarne, położenie geograficzne, charakter i możliwości oddziaływania nieprzyjaciela na obszar województwa oraz zadania województwa w zakresie świadczeń na rzecz sił zbrojnych i gospodarki narodowej.

Rola poszczególnych województw w systemie obrony terytorium okręgu wojskowego i całego kraju jest różna. Dla niektórych województw będzie sprowadzała się do zabezpieczenia produkcji i zapewnienia maksimum bezpieczeństwa ludności, rola innych będzie polegać przede wszystkim na udzieleniu świadczeń na rzecz ośrodków ważnych pod względem gospodarczo-militarnym, a jeszcze inne główny wysiłek będą musiały zwrócić na zabezpieczenie przegrupowania wojsk. Wreszcie są województwa, w których rola nie sprowadza się tylko do jakiejś jednej określonej dziedziny, ale jest jednakowo ważna w różnych kierunkach swej działalności. Im większy jest stopień zagrożenia, znaczenia gospodarczo-politycznego, militarnego i możliwości obronnych, tym większa jest rola województwa w systemie obrony terytorium kraju. W miarę zmniejszenia się stopnia zagrożenia i znaczenia województwa w systemie obronnym kraju, rola jego maleje.

Różny stopień rozwoju gospodarczego województwa i ich położenie geograficzne w systemie obronnym kraju powoduje duże zróżnicowanie możliwości obronnych i potrzeb z punktu widzenia obrony. Z tego względu każde województwo musi organizować obronę przystosowaną do własnych potrzeb. Województwa bardziej rozwinięte ekonomicznie posiadają większe możliwości obronne niż województwa średnio lub słabo rozwinięte, ale z kolei mają więcej zadań do wykonania. Obrona województw wysoko uprzemysłowionych musi być przygotowana przede wszystkim do zabezpieczenia przemysłu i produkcji przemysłowej, obrona województw rolniczych - do zabezpieczenia rolnictwa i produkcji rolnej.

2. Zadania obronne województwa

Obrona obszaru województwa powinna być przystosowana do skutecznego działania we wszystkich formach wojny. Ponadto do wykonania zadań w zakresie świadczeń na rzecz gospodarki narodowej i sił zbrojnych, a także do zapobiegania i usuwania bezpośrednich skutków klęsk żywiołowych.

Uwzględniając powyższe można przyjąć, że: celem obrony terytorium województwa jest zwalczanie wrogiej działalności przeciwnika na podległym obszarze, w ramach posiadanych możliwości, utrzymanie ciągłości działania podstawowych dziedzin gospodarki i administracji państwowej, zapewnienie obrony ludności, wszelkich dóbr materialnych i kulturalnych narodu przed skutkami oddziaływania nieprzyjaciela oraz katastrof i żywiołowych sił przyrody.

Tak sformułowany cel obrony terytorium województwa pozwala wyodrębnić szereg zadań, które można przedstawić następująco:

- a/ Zwalczanie dywersji oraz ochrona i obrona obiektów.
- b/ Udział w zabezpieczeniu przegrupowania wojsk własnych i sojusznicznych oraz zabezpieczenie wewnętrznego /wojewódzkiego/ systemu komunikacji.
- c/ Zapewnienie obrony przed bronią masowego rażenia i likwidacja skutków jej użycia.
- d/ Zapewnienie normalnego funkcjonowania organów władzy województwa; rozwinięcie i obsługa systemu kierowania i zarządzania.

e/ Powoływanie sił obronnych.

Ponadto siły zainteresowanych województw biorą udział w obronie granicy, wybrzeża morskiego i w walce z desantami powietrznymi.

a/ Zwalczanie dywersji oraz ochrona i obrona obiektów

Dla skutecznego zwalczania sił dywersyjnych przeciwnika organizuje się system obrony przeciwdywersyjnej, który obejmuje bojowe działania przeciwdywersyjne oraz przeciwdywersyjne przedsięwzięcia natury administracyjnej, gospodarczej i karnej.

Celem działań przeciwdywersyjnych jest zapewnienie skutecznej ochrony obiektów, władz i wojsk przez paraliżowanie dywersyjnej działalności przeciwnika, a w warunkach sprzyjających - przez rozbicie i likwidację sił prowadzących działania dywersyjne.

Do zadań województwa w zakresie działań przeciwdywersyjnych oraz ochrony i obrony obiektów /ochrona i obrona obiektów jest elementem składowym obrony przeciwdywersyjnej/ należy:

- ocena możliwych skutków i reakcji ludności zamieszkującej województwo i określenie powiatów lub rejonów, które mogą być podatne na działalność psychologiczną nieprzyjaciela, a przez to mogą ułatwić wykonywanie zadań siłom dywersyjnym lub stanowić podatną bazę do organizowania zbrojnego podziemia;

- prowadzenie wśród ludności województwa pracy polityczno-propagandowej w celu uodpornienia społeczeństwa na wrogą propagandę;

- wytypowanie rejonów /obiektów/, które mogą być przedmiotem dywersji;

- przygotowanie odpowiednich sił i środków do zwalczania sił dywersyjnych nieprzyjaciela oraz ochrony i obrony obiektów przed dywersją, rozwinięcie ich do działań zaczepnych i ochronno-obronnych w odpowiednim miejscu i czasie;

- wykonanie odpowiednich prac inżynierskich w celu wzmocnienia ochrony i obrony obiektów;

- zorganizowanie działań przeciwdywersyjnych i kierowanie nimi w warunkach wojny;

- kierowanie szkoleniem wszystkich sił biorących udział w walce z dywersją i ochronie obiektów;

- opracowanie i ciągłe uaktualnianie planu obrony przeciwdywersyjnej.

Głównym wykonawcą tych zadań w województwie jest wojewódzka komenda MO. Współpracuje ona w tej dziedzinie z innymi wydziałami urzędu wojewódzkiego, a przede wszystkim z wojewódzkim sztabem wojskowym.

b/ Udział w zabezpieczeniu przegrupowania wojsk własnych i sojuszniczych oraz zabezpieczeniu wewnętrznego /wojewódzkiego/ systemu komunikacji

Do zadań województwa w tym zakresie należy:

- planowanie udziału województwa w zabezpieczeniu linii tranzytowych dla wojsk operacyjnych własnych i sojuszniczych;

- planowanie zabezpieczenia wewnętrznego /wojewódzkiego/ systemu komunikacji;

- przygotowanie niezbędnych sił i środków do technicznego zabezpieczenia dróg;

- przygotowanie sił i środków do ochrony tras komunikacyjnych;

- przygotowanie sił i środków do regulacji ruchu;

- rozwinięcie w odpowiednim miejscu i czasie sił i środków przeznaczonych do zabezpieczenia tras komunikacyjnych szczególnie tranzytowych;

- zbieranie i przekazywanie odpowiednim organom informacji o ruchu wojsk na obszarach lub rubieżach nie objętych strefowym systemem kierowania i kontroli;

- udzielanie pomocy medycznej i technicznej przegrupującym się wojskom;

- udzielanie pomocy wojskom w prowadzeniu akcji ratowniczej w rejonach /trasach przegrupowania/ porażonych bronią masowego rażenia;

- udzielanie pomocy w pracach przeładunkowych.

Właściwe prace planistyczne poprzedzane są dokładnym rozpoznaniem sieci komunikacyjnej na obszarze województwa, oceną stanu i planowanego rozwoju sił i środków przydatnych do za-

bezpieczenia ruchu przegrupowujących się wojsk operacyjnych i wewnętrznego systemu komunikacji oraz analizą przewidywanego rozwoju sytuacji operacyjnej i komunikacyjnej na obszarze województwa.

o/ Zapewnienie skutecznej obrony przed bronią masowego rażenia i likwidacja skutków jej użycia

Do głównych zadań wykonywanych w tym zakresie należy:

- przygotowanie systemu ostrzegania i alarmowania o niebezpieczeństwie napadu z powietrza i bronią masowego rażenia^{x/};

x/ Przez powszechne ostrzeganie o zagrożeniu uderzeniami z powietrza rozumie się przekazywanie opracowanej informacji przez odpowiednie komórki ostrzegania oraz przyjęcie danych przez ogniwa ostrzegane i przekazywanie przez nich odpowiednich sygnałów alarmu. Informacje o zagrożeniu z powietrza przekazują specjalne etatowe komórki analizy sytuacji powietrznej i ostrzegania rozmieszczone na stanowiskach dowodzenia korpusów obrony powietrznej kraju /KOPK/ w wydzielonych radiowych i przewodowych sieciach ostrzegania. W informacjach tych są podawane: kryptonim zagrożonego rejonu, kierunek nalotu, wysokość i rodzaj nalotu. Przekazywane przez KOPK sygnały odbierane są przez ogniwa ostrzegane zorganizowane w systemie stanowisk kierowania, w tym między innymi WKO i niektórych ważniejszych PKO. Z kolei ogniwa te na podstawie uzyskanych informacji alarmują zagrożone rejonu, instytucje, zakłady produkcyjne, jednostki zmilitaryzowane i formacje samoobrony oraz znajdujące się w zagrożonych rejonach jednostki wojskowe. Do ogłoszenia alarmu wykorzystuje się wszystkie dostępne środki alarmowania /łącznie telefoniczną, radiową, telewizyjną, syreny i inne urządzenia/. Ostrzeganie o zagrożeniu z powietrza jest dokonywane z odpowiednim wyprzedzeniem, umożliwiającym wykonanie niezbędnych przedsięwzięć ochronnych zmniejszających skutki uderzeń nieprzyjaciela /przyjęcie ostrzeżenia, zaalarmowanie, ukrycie ludności, wzmożenie obrony ppoż itp./. Wyprzedzenie to średnio może wynosić 5-7 minut lotu celu do granic zagrożonego rejonu. Decyzje zarządzania /odwołania/ alarmu o zagrożeniu uderzeniami z powietrza, skażeniami lub zakazami na terenie województwa /powiatu włączonego do sieci powszechnego ostrzegania/ podejmowane jest przez przewodniczącego WKO /PKO/ lub osobę przez niego upoważnioną. W celu przyjmowania danych z KOPK, przedstawienia przewodniczącemu WKO /PKO/ wniosków w zakresie zarządzania /odwoływania/ alarmów oraz przekazywania podjętej decyzji - na stanowisku kierowania znajduje się zespół powszechnego alarmowania /4 oficerów młodszych, 4 podoficerów zawodowych i 4 szeregowców/. Zespół ten organizuje cztery zmiany dyżurne /po dwie na jedno stanowisko kierowania. Dla zapewnienia jednoznaczności rozumienia sygnałów ostrzegania i alarmowania oraz wyeliminowania zbędnego niepokojenia rejonów niezagrożonych obszar województwa dzieli się na sektory /3-5/.

- przygotowanie wojewódzkiego systemu pomiarów skażeń i zakażeń i prowadzenie ich na obszarze województwa;

- przygotowanie sił i środków, organizacja akcji ratowniczej i prowadzenie jej w rejonach porażonych bronią masowego rażenia;

- organizowanie obrony przed skażeniami i zakażeniami oraz usuwanie skutków skażeń i zakażeń ludności, zwierząt hodowlanych, żywności, paszy, wody itp.;

- opracowanie planu rozśrodkowania, a w wypadku zagrożenia przeprowadzenia rozśrodkowania ludności z rejonów zagrożonych uderzeniami bronią masowego rażenia;

- przygotowanie, konserwacja i rozbudowa schronów, szczelin przeciwlotniczych i ukryć zabezpieczających dla ludności, szczególnie w pobliżu obiektów, które mogą być celami uderzeń;

- uzgodnienie współdziałania w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia z wojskami i cywilnymi siłami ratowniczymi szczebli nadrzędnych;

- organizacja powszechnego szkolenia ludności.

Jak wynika z powyższych zadań obrona przed bronią masowego rażenia obejmuje zespół czynności mających na celu nie dopuścić do porażenia zagrożonych obiektów i wojsk bronią jądrową, chemiczną i biologiczną lub maksymalnie osłabić skutki jej działania.

W województwach o mniejszym zagrożeniu bronią masowego rażenia należy zabezpieczyć ludność przed opadami promieniotwórczymi, środkami chemicznymi i biologicznymi oraz zaplanować pomoc na rzecz województw bardziej zagrożonych.

d/ Zapewnienie funkcjonowania organów władzy województwa, rozwinięcie i obsługa systemu kierowania i zarządzania

Do głównych zadań wykonywanych w tym zakresie należy:

- opracowanie planu zabezpieczenia organów władzy województwa na wypadek wojny;

- przygotowanie dotychczasowego stanowiska kierowania do pracy w warunkach wojny oraz rozbudowa zapasowego stanowiska kierowania /ZSK/;

- dokonanie podziału personalnego i sprzętu na dwa SK;
- dotychczasowe i zapasowe;
- przygotowanie sił i środków porządkowo-ochronnych oraz obsługi miejsc pracy władz województwa i osób funkcyjnych;
- przygotowanie i zorganizowanie systemu łączności między SK oraz z podległymi siłami i środkami OTK.

Zapasowe stanowisko kierowania należy rozmieszczać w takiej odległości od siedziby województwa, by znajdowało się poza zasięgiem promienia uderzenia jądrowego średniego kalibru tj. w granicach 10-15 km. ZSK powinno być tak rozmieszczone, by zapewniło dobrą łączność, komunikację, dogodną obronę przeciwywersyjną oraz było oddalone od obiektów, które mogą być celem uderzeń broni jądrowej nieprzyjaciela. Przejście do pracy na zapasowym stanowisku kierowania ma miejsce tylko w koniecznych sytuacjach.

e/ Powoływanie sił i środków do wojsk operacyjnych i OTK oraz jednostek zmilitaryzowanych układu funkcjonalnego i terytorialnego

Zadania wykonywane w tym zakresie są następujące:

- prowadzenie aktualnej ewidencji rezerw ludzkich, sprzętu i zapasów materiałowych, a także analiza ich przydatności dla wojsk operacyjnych i OTK oraz sił obrony cywilnej;
- opracowanie rozdzielników na pobór uzupełnień i kierowanie przebiegiem uzupełnienia i poboru;
- opracowanie planu mobilizacyjnego województwa.

Plan mobilizacyjny opracowuje WSzW w ścisłej współpracy z odpowiednimi wydziałami WRN.

3. Struktura organizacyjna i zakres działania WKO i WSzW

Struktura organizacyjna władz wojewódzkich w czasie pokoju wynika z konkretnych potrzeb gospodarki i administracji wojewódzkiej, lecz nie w pełni odpowiada potrzebom wojny. W okresie wojny system kierowania obroną terytorium województwa musi zakładać maksymalną prostotę zarządzania. Niektóre dziedziny i kierunki działalności nabiorą szczególnego znaczenia /np. prowadzenie walki zbrojnej, ochrona ludności, ratowni-

otwo itp./,inne zaś tracą na znaczeniu. Bazą dla przewidywanej wojennej struktury organizacyjnej systemu kierowania jest struktura zarządzania okresu pokojowego. Aparat wojenny nie może stanowić jakiegoś nowego organizmu zarządzania, musi on tkwić w strukturze pokojowej. Oczywiście wszystkie zmiany związane z przejściem z pokojowego systemu zarządzania na wojenny muszą być zawczasu opracowane w szczegółach i podane do wiadomości zainteresowanym. Ponadto celem sprawnego przejścia z jednego systemu zarządzania na drugi w czasie pokoju przeprowadza się ćwiczenia zgrywające.

Dla kierowania sprawami obronności na terenie województw, na okres zagrożenia i wojny - w myśl ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL z dnia 21.11.1967 r. - ~~Komitet~~ ~~Obrony~~ Krajowy powołuje Wojewódzkie Komitety Obrony /WKO/. WKO podlegają Powiatowe Komitety Obrony /PKO/ występujące we wszystkich powiatach województwa. Miasta wydzielone na szczeblu województwa w zasadzie nie posiadają samodzielnego WKO i z reguły podlegają WKO, na terytorium którego się znajdują. Wyjątek stanowi m.st. Warszawa, która posiada Stołeczny Komitet Obrony /SZ.KO/.

Wojewódzkie komitety obrony realizują zadania określone przez KOK, dotyczące następujących przygotowań obronnych;

- sprawują nadzór nad realizacją zadań obronnych przez podległe prezydium rad narodowych jednostki organizacyjne;
- ustalają zadania jednostek organizacyjnych podległych prezydium w zakresie przygotowań obronnych w czasie pokoju oraz przewidywanych do realizacji w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;
- zatwierdzają zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania jednostek podległych prezydium rad narodowych oraz tych jednostek centralnego podporządkowania, które w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny mają podlegać prezydium rad narodowych;
- określają zadania w zakresie przygotowania i utrzymania stanowisk kierowania;
- określają zadania i zasady działania obrony cywilnej;
- planują i kierują szkoleniem obronnym;
- rozpatrują i koordynują sprawy wydatków na cele obrony cywilnej.

Skład Wojewódzkiego Komitetu Obrony w myśl uchwały Rady Ministrów z dnia 5 listopada 1973 jest następujący:

- 1/ przewodniczący - przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej
- 2/ zastępcy przewodniczącego
 - a/ I zastępca - wojewoda /równocześnie szef obrony cywilnej/;
 - b/ do spraw polityczno-obronnych - sekretarz KW PZPR;
- 3/ Członkowie komitetu
 - a/ sekretarze KW PZPR;
 - b/ wicewojewodowie;
 - c/ komendant wojewódzkiej komendy MO.

W skład WKO, który obejmuje swoim zasięgiem działania miasto wyłączone z województwa, wchodzi również: jako zastępca przewodniczącego komitetu do spraw danego miasta - prezydent tego miasta a jako członkowie - wyznaczeni przez egzekutywę komitetu PZPR danego miasta sekretarze tego komitetu.

Przewodniczący WKO kieruje pracą wojewódzkiego komitetu obrony. W sprawach należących do zakresu działania tego komitetu przewodniczący wydaje odpowiednie zarządzenia.

Zastępca przewodniczącego WKO do spraw polityczno-obronnych kieruje realizacją zadań w zakresie przygotowań polityczno-obronnych w terenowych organizacjach polityczno-społecznych, w instytucjach masowego przekazu informacji i propagandy oraz w terenowych organach administracji państwowej i gospodarki narodowej.

Członkowie WKO sprawują kierownictwo nad realizacją zadań obronnych w ramach wykonywanych przez nich funkcji partyjnych i państwowych.

Sekretariat WKO zabezpiecza organizacyjnie pracę tego komitetu przez: przygotowanie niezbędnych opracowań i projektów dokumentów aktów, prawnych, zabezpieczenie warunków funkcjonowania terenowych organów kierowania i zarządzania na czas zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny, organizowanie kontroli realizacji zadań obronnych, zbieranie i opracowywanie sprawozdań z realizacji postawionych zadań, opracowanie projektów planów pracy oraz posiedzeń WKO.

Organami wykonawczymi przewodniczących i sekretarzy WKO są sekretariaty podległe bezpośrednio sekretarzom komitetów.

Wojewódzki Sztab Wojskowy podlega Ministrowi Obrony Narodowej poprzez dowódcę okręgu wojskowego. W sprawach należących do zadań województwa w zakresie obronności sztab wojskowy podlega również przewodniczącemu WKO.

Do zakresu działania wojewódzkiego sztabu wojskowego należy:

- opracowanie oceny zagrożenia województwa oraz założeń militarnych do planu obrony cywilnej;
 - planowanie ochrony obiektów wojskowych i ważnych z punktu widzenia wojskowego oraz udziału wojsk w walce z dywersją;
 - planowanie i koordynacja przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia przegrupowania wojsk przez obszar województwa;
 - planowanie mobilizacyjne i kierowanie uzupełnieniem stanów osobowych wojsk oraz koordynowanie prac związanych z przekazaniem środków transportowych, maszyn, urządzeń i narzędzi dla potrzeb obronnych państwa;
 - koordynowanie i nadzorowanie przedsięwzięć w zakresie ustalania struktur organizacyjnych, obsady i gotowości do działania oddziałów typu ratowniczego i formacji samoobrony;
 - planowanie powoływania rezerwistów na ćwiczenia wojskowe;
 - rekrutacja kandydatów do wojskowych szkół zawodowych.
- W zakresie obrony województwa WSzW bierze udział w:
- opracowaniu przy współudziale urzędu wojewódzkiego planu obrony cywilnej województwa;
 - organizowaniu i kierowaniu akcjami ratowniczymi;
 - planowaniu i organizowaniu systemu powszechnego ostrzegania i alarmowania;
 - planowaniu i koordynowaniu zaopatrywania jednostek zmilitaryzowanych i formacji samoobrony w sprzęt techniczno-wojskowy oraz koordynowaniu zaopatrywania ludności w indywidualne środki ochrony;
 - koordynowaniu i nadzorowaniu przedsięwzięć obrony cywilnej;
 - szkoleniu kierowniczej kadry obrony cywilnej - jednostek ratowniczych i formacji samoobrony;
 - nadzorowaniu nad przygotowaniem budowli ochronnych dla obrony cywilnej;

- przygotowaniu systemu wykrywania skażeń i zakażeń;
- pracach związanych z ześrodkowaniem ludności;
- koordynowaniu przedsięwzięć obrony cywilnej na rzecz wojsk;

- planowaniu potrzeb finansowych obrony cywilnej.

Szczegółową organizację wojewódzkiego sztabu wojskowego przedstawia schemat /na końcu skryptu/.

II. SIŁY WOJEWÓDZTWA

W myśl ustawy "o powszechnym obowiązku obrony PRL" z dnia 21.11.1967 r. województwo do wykonania zadań obronnych dysponuje siłami wojskowymi, zmilitaryzowanymi i samoobrony. Jednostki wojskowe są zorganizowane na szczeblu województwa /pułki obrony terytorialnej w niektórych województwach brygady i pododdziały ochrony obiektów/ i powiatu /tylko pododdziały ochrony obiektów/.

Siły zmilitaryzowane w czasie pokoju nie istnieją, przygotowana jest jednak ich baza mobilizacyjna i prowadzone są okresowe szkolenia i ćwiczenia zgrywające. Województwo posiada siły bezpośrednio podległe WKO i przez powiatowe komitety obrony. W niniejszym skrypcie zostanie omówiona organizacja i podstawowe zadania sił bezpośrednio podległych WKO; siły podległe PKO zostaną omówione w skrypcie "organizacja i kierowanie obroną obszaru powiatu",

1. Pułk /brygada/ obrony terytorialnej

Każde województwo posiada brygadę lub pułk obrony terytorialnej. Jednostki te są bezpośrednio podporządkowane wojewódzkim sztabom wojskowym. Na okres wojny niektóre pułki obrony terytorialnej mogą być przeformowane na brygady w województwach najbardziej rozwiniętych gospodarczo.

Pułki /brygady/ obrony terytorialnej przeznaczone są przede wszystkim do prowadzenia akcji ratowniczych w rejonach porażonych bronią masowego rażenia lub innymi środkami niszczenia, mogą być także wykorzystane do ochrony obiektów wojskowych i innych obiektów ważnych z wojskowego punktu widzenia - szczególnie w początkowym okresie wojny. W razie

konieczności mogą to być również użyte wspólnie z milicją obywatelską do likwidacji sił dywersyjnych przeciwnika, a niekiedy mogą samodzielnie prowadzić przeciwdywersyjne działania likwidacyjne.

Organizacja pułku /brygady/ obrony terytorialnej jest dla każdego województwa inna i w każdym przypadku zależy od konkretnych potrzeb i możliwości. Główny trzon jednostek stanowią pododdziały piechoty /kompania, plutony/. Ponadto w skład tych jednostek wchodzi pododdziały maszyn inżynieryjnych, specjalne i obsługi.

2. Pododdziały ochrony obiektów

W województwie powołuje się pododdziały do ochrony obiektów wojskowych i ważnych z punktu widzenia wojskowego. Pozostałe obiekty ochraniane są przez wojskowe i specjalistyczne pododdziały ochrony obiektów.

Ilość i wielkość pododdziałów ochrony obiektów dla każdego województwa jest inna i każdorazowo zależy od ilości wytypowanych do ochrony obiektów.

Najbardziej typowym pododdziałem dla województwa są bataliony lub kompanie ochrony obiektów. Pododdziały te bezpośrednio podlegają szefowi sztabu wojskowego.

3. Odwody Milicji Obywatelskiej

Na szczeblu województwa organizuje się odwody MO w sile od batalionu do pułku MO. Batalion odwodowy może składać się z 3-4 kompanii po trzy plutony, w plutonie trzy drużyny. Pułk może posiadać 2-3 bataliony MO.

Jednostki odwodowe MO mogą być wykorzystane do ochrony niektórych ważnych obiektów i osób funkcyjnych, zwalczania samodzielnie lub z innymi siłami dywersji, udział w zwalczaniu desantów ochrony opuszczonego mienia państwowego i prywatnego oraz regulacji ruchu na trasach przegrupowania wojsk.

4. Zmilitaryzowane oddziały pierwszej pomocy medycznej /ZOPPM/

Na szczeblu województwa organizuje się ZOPPM. ZOPPM organizowane są na bazie szpitali, przychodni, stacji pogoto-

wia ratunkowego, średnich szkół medycznych, sanatoriów, szpitali klinicznych akademii medycznych, instytutów medycznych i ich zakładów teoretycznych.

Zmilitaryzowany oddział pierwszej pomocy medycznej jest jednostką ruchomą służby zdrowia przeznaczoną do udzielania pomocy lekarskiej i chirurgicznej dla 400-500 chorych i porażonych na dobę /skażonych/ w sytuacji kiedy w stosunku do ogólnej liczby poszkodowanych: lekko ranni stanowią 40%, średnio ranni 30% i ciężko ranni 30%. Jeżeli liczba lekko rannych znacznie przeważa lub gdy zakres udzielania pomocy ogranicza się tylko do pomocy lekarskiej, liczba osób, którym udzielono pomocy może wzrosnąć do 1000 osób.

ZOPPM może być również użyty do wzmocnienia najbliższego szpitala lub ze względu na posiadanie stosunkowo liczного własnego personelu fachowego i wyposażenia materiałowego - jako tymczasowa stacjonarna jednostka szpitalna do hospitalizacji około 200 rannych. Ponadto oddział ten może sprawować nadzór nad szpitalnymi miejscami zastępczymi.

W skład zmilitaryzowanego oddziału pierwszej pomocy medycznej wchodzi:

- pluton przyjęć i segregacji w składzie: drużyna przyjęć i segregacji, zespół zabiegów sanitarnych i dezaktywacji, drużyna sanitarna /dwie sekcje/;
- pluton medyczny w składzie: drużyna operacyjno-opatrunkowa, zespół reanimacyjny, drużyna szpitalna;
- drużyna ewakuacyjna;
- laboratorium polowe;
- drużyna zaopatrzenia medycznego;
- drużyna gospodarcza.

Stan osobowy zmilitaryzowanego oddziału pierwszej pomocy medycznej wynosi 111 osób.

Ogólny nadzór nad organizacją ZOPPM w województwie, niezależnie od bazy na jakiej są one formowane, sprawuje dyrektor wydziału zdrowia i opieki społecznej urzędu wojewódzkiego.

Do zakresu pracy ZOPPM należy: pełne lub częściowe rozwiązywanie urządzeń medycznych w rejonie masowego rażenia, przejmowanie porażonych oraz przeprowadzanie kontroli dozymetrycznej i dezaktywacji, udzielanie rannym, chorym i porażonym

pomocy lekarskiej w zakresie ograniczonym do wskazań życiowych, zapewnienie krótkotrwałej hospitalizacji ciężko poszkodowanym i niezdolnym do dalszej ewakuacji, czasowa izolacja zakaźnie chorych do czasu ewakuacji ich do właściwych zakładów leczniczych, zapewnienia poszkodowanym wyżywienia oraz przygotowanie ich do dalszej ewakuacji.

5. Zmilitaryzowane oddziały ratownictwa technicznego /ZORT/

ZORT organizuje się na szczeblu centralnym i na szczeblu województwa. Bazę organizacyjną ZORT stanowią przedsiębiorstwa budowlane, remontowo-budowlane, montażowo-budowlane, instalacji elektrycznych, instalacji sanitarnych i ogólne. Województwo w zależności od potrzeb i możliwości może posiadać kilka ZORT jednego lub kilku typów.

W skład zmilitaryzowanego oddziału ratownictwa technicznego /typ ogólny/ wchodzi:

- kierownictwo wraz z sekretariatem technicznym;
- grupa specjalna rozpoznania i łączności w składzie: sekcji dozymetrycznej, sekcji łączności radiowej i sekcji łączności telefonicznej;

- grupa sprzętu ciężkiego;

- pięć grup ratownictwa technicznego, każda grupa w składzie: brygady murarskiej, brygady ciesielskiej i brygady uniwersalnej;

- pięć grup pomocniczych, każda grupa w składzie czterech sekcji;

- pododdział gospodarczy i zaopatrzenia w składzie: sekcja administracyjna i finansowa, dział zaopatrzenia, hotel robotniczy, ambulatorium i kuchnia.

Stan osobowy zmilitaryzowanego oddziału ratownictwa technicznego /typ ogólny/ wynosi 756 ludzi.

Do zadań ZORT należy: budowa schronów, szczelin przeciwlotniczych i ukryć zabezpieczających dla ludności cywilnej, prowadzenie akcji ratowniczej w rejonie porażonym /szczególnie wydobywanie ludzi z zasypanych schronów i szczelin/, lokalizacji uszkodzeń oraz dokonywanie doraźnych napraw w sieciach i urządzeniach gospodarki komunalnej oraz innych prac związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej, dokonywanie doraźnych napraw

lub rozbiórek budowli grożących zawaleniem.

ZORT typu ogólnego może w ciągu doby wydobyć ludzi z 50-60 szczelin przeciwlotniczych lub z 20-30 schronów.

Zmilitaryzowane oddziały ratownictwa technicznego innych typów mogą liczyć od 100-500 ludzi.

6. Zmilitaryzowane oddziały wydobywania wody /ZOWW/

ZOWW organizowane są na szczeblu województwa, na bazie przedsiębiorstw zaopatrzenia rolnictwa i wsi w wodę podległych Zjednoczeniu Przedsiębiorstw Elektryfikacji i Zaopatrzenia Rolnictwa i Wsi w Wodę, wchodzące w skład Ministerstwa Rolnictwa.

Zmilitaryzowany oddział wydobywania wody składa się z:

- dowództwa oddziału;
- 3-4 kierownictw robót;
- 15-20 brygad roboczych;
- bazy materiałowo-technicznej.

Stan osobowy ZOWW wynosi około 470 ludzi.

Dopuszcza się organizowanie ZOWW zróżnicowanych pod względem wielkości w poszczególnych województwach. Zależy to głównie od realnych możliwości właściwego przedsiębiorstwa, jak również od stanu zaopatrzenia województw w wodę oraz od skali zagrożenia województwa.

Podstawowymi komórkami są brygady robocze. Są one zdolne do samodzielnego wykonywania zadań zarówno w zakresie budowy nowych ujęć /studni/, jak i przeprowadzania odbudowy i remontów studni uszkodzonych. Mogą one również przeprowadzić remonty określonych odcinków uszkodzonej sieci wodociągowej.

Brygady robocze dzielą się na dwa typy:

- pierwszy typ - brygada robocza wyposażona w sprzęt wiertniczy, za pomocą którego można wykonać odwierty do głębokości 160 m;
- drugi typ - brygada robocza wyposażona w zestaw sprzętu do wykonania studni typu "abisynka".

7. Oddziały straży pożarnej

Oddziały straży pożarnej organizowane są na bazie istniejących zawodowych i ochotniczych oddziałów straży. Oddziały

te zorganizowane w bataliony, kompanie i plutony.

Każde województwo może posiadać 3-5 a nawet więcej kompanii straży pożarnych. Ilość i wielkość kompanii każdorazowo zależy od konkretnych możliwości województwa i potrzeb. Każda kompania składa się z 3-4 plutonów pożarniczych, a te z kolei z sekcji. W wyposażeniu sekcji znajduje się jeden wóz gaśniczy. Skład osobowy kompanii wynosi około 120 ludzi.

Wojewódzkie kompanie straży pożarnej stanowią odwód przewodniczącego WKO i mogą być wykorzystane w całości lub częściami na korzyść porażonego obiektu. Zadaniem kompanii jest lokalizacja i likwidacja pożarów powstałych wskutek użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej i środków zapalających oraz ratowanie ludzi i mienia z rejonów objętych lub zagrożonych pożarami. W wyposażeniu kompanii znajduje się typowy sprzęt pożarniczy będący aktualnie w posiadaniu straży pożarnych.

Taktyczno-bojowe możliwości jednostek pożarniczych są uzależnione od:

- odległości punktu czerpania wody od pożaru;
- różnicy wzniesień między punktem czerpania wody, a stanowiskami gaśniczymi i ilością skutecznych prądów wody;
- rodzaju sprzętu pożarniczego i jego stanu technicznego.

W przybliżeniu taktyczne możliwości jednostek pożarniczych wynoszą:

- dla sekcji gaśniczej 30-60 m odcinka gaśniczego;
- dla plutonu gaśniczego 80-280 m odcinka gaśniczego;
- dla kompanii 480-1600 m odcinka gaśniczego;
- dla batalionu 1440-4800 m odcinka gaśniczego.

Szerokość odcinka gaśniczego zależy od rodzaju prowadzonej akcji gaśniczej określonej jako natarcie, obrona, osłona. Najmniejsze odcinki gaśnicze pododdziały otrzymują w natarciu, a największe w osłonie.

8. Pododdziały łączności, zaopatrywania i obsługi, lotnictwa rozpoznawczego i łącznikowego

W celu zapewnienia WKO łączności na szczeblu województwa powołuje się kompanię łączności, która bezpośrednio podlega WSzW. Wojewódzka kompania łączności składa się z: plutonu

łączności radiowej, plutonu łączności przewodowej, plutonu łączności środkami ruchomymi oraz drużyny obsługi i może liczyć 70-100 ludzi.

Dla żywienia i zaopatrywania rozśrodkowanej ludności oraz zmilitaryzowanych sił i środków w rejonach rozmieszczenia i w czasie walki przygotowuje się ruchome oddziały żywienia i zaopatrywania wyposażone w polowy sprzęt kuchenny i odpowiednie zasoby materiałowe. Mogą być także zorganizowane plutony ochrony i obsługi stanowisk kierowania WKO.

Na szczecblu województwa przewiduje się powołanie eskadry rozpoznawczo-łącznikowej w składzie czterech kluczy: dwa klucze rozpoznawczo-łącznikowe, jeden rozpoznania skażeń i jeden ewakuacji sanitarnej. Bazę organizacyjno-mobilizacyjną eskadry lotniczej stanowią aerokluby oraz Lotnicze Zespoły Sanitarne i Lotnicze Zespoły Usług Agrotechnicznych.

Oprócz sił i środków własnych na terytorium województwa mogą być użyte siły i środki szczecbli nadrzędnych i sąsiadów. Ze szczecbla okręgu wojskowego na obszarze województwa mogą działać: pułki wojsk obrony wewnętrznej, brygady WOP, pułki /bataliony/ szkolne i zapasowe, ośrodki szkolenia, uczelnie wojskowe, szkoły oficerskie i podoficerskie różnych specjalności, pododdziały OPBMR, inżynieryjno-saperskie, budowlane itp.

Siły i środki okręgu wojskowego mogą udzielać województwu pomocy w zakresie: rozpoznania skażeń i likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia i środków klasycznych. Zwalczania dywersji, ochrony i obrony obiektów wojskowych oraz utrzymania porządku publicznego. Użycia oddziałów WOP /zwłaszcza batalionów odwodowych BWOP/ jest możliwe w zasadzie w pasie granicznym.

Województwa położone na wybrzeżu morskim mogą korzystać z pomocy sił i środków marynarki wojennej. Będą to jednostki pływające /Flotylla Obrony Wybrzeża/, pododdziały szkolne, ochrony i obsługi baz morskich, artylerii nadbrzeżnej, OPBMR itp. Siły i środki marynarki wojennej mogą udzielać województwu pomocy w tym samym zakresie co siły i środki okręgu wojskowego. Użycie jest ich możliwe na linii brzegowej lub na obszarze bezpośrednio do niej przyległym.

Na terytorium kraju istnieje określony system obrony powietrznej kraju /OPK/ oraz odpowiednie siły i środki tego systemu, jak: lotnictwo myśliwskie, artyleria przeciwlotnicza /rakietowa i lufowa/, oddziały rozpoznania radiolokacyjnego i przeciwdziałania radioelektronicznego. Siły te realizując zadania szczebla centralnego osłaniają jednocześnie obiekty lub rejony województwa przed napadem powietrznym i prowadzą rozpoznania radiolokacyjne. Wyniki rozpoznania radiolokacyjnego województwo wykorzystuje do alarmowania o zagrożeniu środkami napadu powietrznego.

Ze szczebla centralnego na obszarze województwa mogą udzielać pomocy zmilitaryzowane oddziały pierwszej pomocy medycznej, ratownictwa technicznego, odbudowy dróg, mostów, linii i urządzeń kolejowych, obiektów przemysłowych, linii i urządzeń łączności, portów i urządzeń rzecznych, linii i urządzeń energetycznych, utrzymania dróg wodnych itp.

Oprócz wymienionych sił na korzyść województwa mogą działać wojska operacyjne, które czasowo mogą się znajdować na obszarze województwa.

III. PLANOWANIE I PRZYGOTOWANIE OBRONY OBSZARU WOJEWÓDZTWA

1. Ogólne zasady planowania

Planowanie obronne ma na celu przygotowanie i skoordynowanie odpowiednich przedsięwzięć organizacyjnych i rzeczowych zapewniających stałą gotowość do wykonania zadań obronnych w każdym czasie i we wszystkich okolicznościach. Planowanie obronne jako element kompleksowego planowania jest ściśle powiązane z planowaniem politycznym i gospodarczym.

Planowanie obronne dzieli się na:

- bieżące planowanie obronne;
- perspektywiczne planowanie obronne.

Bieżące planowanie obronne obejmuje prace planistyczne, w których za punkt wyjścia przyjmuje się aktualnie istniejącą sytuację. Aktualne plany obronne muszą być okresowo korygowane ze względu na zachodzące zmiany w układzie sił oraz zmiany potrzeb i możliwości województwa. Każda kolejna aktualizacja

planów bieżących w pewnym sensie przybliżyć treść tych planów do przewidywań zakładanych w planowaniu perspektywicznym, w miarę ich realizacji.

Bieżące planowanie obronne polega na:

- wyborze ogólnych celów działania i zadań obronnych wynikających z bieżącej oceny rozwoju sytuacji operacyjnej, zagrożenia województwa, stanu gotowości sił i środków oraz oceny zdolności przejścia na wojenny system funkcjonowania;
- podziale sił i środków do wykonania zadań szczegółowych, doprowadzenia tych zadań do wykonawców;
- określaniu najbardziej racjonalnego systemu zarządzania i kierowania stosownie do zmiennych warunków podwyższonej gotowości obronnej, stanu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i okresu wojny.

W planowaniu perspektywicznym przyjmuje się za podstawę sytuację przewidywaną stosownie do realnie istniejących planów rozwoju gospodarczego, politycznego i organizacyjno-administracyjnego. Plany perspektywiczne opracowuje się cyklicznie na zasadach obowiązujących w planowaniu gospodarczym w skali kraju tj. z perspektywą pięcioletnią i dwudziestoletnią. Planowanie bliższe /pięcioletnie/ powinno być bardziej szczegółowe i konkretne. Konieczność obronnego planowania perspektywicznego wynika z nieustannego rozwoju charakteru i form zagrożenia zaplecza, systematycznego rozwoju potencjału ekonomicznego i militarnego oraz związanego z tym wzrostem możliwości obronnych. Czynniki te powodować będą dezaktualizację planów obronnych i związaną z tym stałą potrzebę wnoszenia do nich poprawek.

Perspektywiczne planowanie obronne polega na:

- ciągłej analizie możliwości obronnych z punktu widzenia perspektyw rozwoju województwa;
- opracowaniu założeń i postulatów w zakresie obronnym do perspektywicznych planów;
- ustaleniu wieloetapowych zadań rozwoju sił i środków obronnych województwa;
- ciągłej analizie rozwoju systemu obronnego i jego składowych elementów w świetle możliwości ewentualnego przeciwnika.

Prace planistyczno-organizacyjne w zakresie obrony terytorium kraju w PRL zapoczątkowane zostały w 1945 r. przez powołanie KBW oraz rozszerzone w 1951 r. przez powołanie TOPL i prowadzone były do 1963 r. pod ogólnym kierownictwem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Od 1963 roku sprawy obrony wewnętrznej kraju przejmuje Ministerstwo Obrony Narodowej i rozpoczyna tworzenie nowego systemu odpowiadającego współczesnym warunkom zagrożenia zaplecza i prowadzenia wojny nazwanego - obroną terytorium kraju /OTK/. Powołane w 1963 roku wojewódzkie i powiatowe sztaby wojskowe przystąpiły do wypracowania nowych założeń i planów operacyjnych. Przedtem jednak WSzW musiały zgromadzić niezbędną ilość danych. Czynność tę nazwano inwentaryzacją danego WSzW. Inwentaryzacje prowadzone przez WSzW miały na celu ustalenie danych o charakterze województwa, posiadanych siłach i środkach oraz zasobach osobowych i materiałowych, a także potrzebach obronnych w świetle aktualnej oceny zagrożenia. Na tej podstawie i przeprowadzonego rekonesansu terenu WSzW przystąpiły do wypracowania wspólnie z udziałem przedstawicieli zainteresowanych wydziałów PWRN za-
miarów obrony i planów obronnych województwa.

Podstawę do kompleksowego rozwiązywania spraw związanych z obronnością kraju stworzyła częściowo już zdezaktualizowana "Ustawa o powszechnym obowiązku obrony PRL" z 1967 r. Między innymi art.2 działu I wymienionej ustawy postanawia: "Umocnienie obronności PRL oraz przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa jest obowiązkiem wszystkich organów władzy i administracji państwowej, instytucji państwowych, jednostek gospodarki społecznej, organizacji społecznych ludu pracującego oraz każdego obywatela". Na mocy tej ustawy powstały podstawy prawne do rozwiązania wszystkich spraw związanych z obroną terytorium kraju w oparciu o poczynania wszystkich obywateli PRL.

2. Planowanie obrony obszaru województwa

Podstawą do planowania obronnego w województwie stanowią:

- wytyczne komitetu Obrony Kraju;
- wytyczne właściwego terytorialnie okręgu wojskowego;
- własne potrzeby i możliwości.

Plan obrony WKO uwzględnia wszystkie podstawowe funkcje realizowane przez województwo w zakresie militarnym, politycznym, gospodarczym, transportu i łączności, ochrony i zaopatrzenia ludności oraz zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego wyrażone w odrębnych planach działania w każdej z tych dziedzin. Wojewódzki sztab wojskowy uczestniczy w opracowaniu wszystkich planów odpowiednio do wpływu czynnika militarnego na polityczne i gospodarcze życie województwa. Sam natomiast, przy współpracy odnośnych wydziałów urzędu wojewódzkiego planuje obronę militarną województwa. Najważniejszym dokumentem planowania militarnego jest zamiar obrony obszaru województwa, który przedstawia koncepcje obrony województwa.

Zamiar obrony obszaru województwa powinien obejmować następujące zagadnienia:

- warunki geograficzno-fizyczne;
- zakładany charakter wojny i okoliczności jej rozpoczęcia;
- ocenę zagrożenia województwa i skutków oddziaływania nieprzyjaciela;
- zadania obronne i ogólną koncepcję ich wykonania;
- siły i środki przewidziane do wykonania poszczególnych zadań;
- dowodzenie i łączność;
- wytyczne do planowania szczegółowego.

Warunki geograficzno-fizyczne należy oceniać z punktu widzenia możliwości oddziaływania nieprzyjaciela na obszar województwa oraz możliwości działania własnych sił i środków. Podczas oceny należy w szczególności rozpatryć:

- położenie województwa w stosunku do sąsiadów i całego kraju oraz w stosunku do kierunków rozwinięcia i działania wojsk operacyjnych;
- ukształtowanie i pokrycie terenu /w tym warunki hydrograficzne/;
- warunki komunikacyjne;
- warunki klimatyczno-meteorologiczne;
- strukturę narodowościową i klasowo-społeczną;
- warunki sanitarno-epidemiologiczne.

Zakładany charakter wojny i przewidywane sposoby jej rozpoczęcia oraz ogólne zagrożenia województwo otrzyma z okręgu wojskowego.

W ocenie zagrożenia województwa i możliwych skutków oddziaływania nieprzyjaciela należy zaopatrzyć:

- zagrożenie środkami napadu powietrznego;
- zagrożenie bronią masowego rażenia i klasyczną;
- działanie desantów powietrznych i morskich /w województwach nadmorskich/;
- działanie sił dywersyjnych i ewentualnie zbrojnego podziemia;
- oddziaływanie psychologiczne, radioelektroniczne itp.

Możliwe działania nieprzyjaciela na obszarze województwa należy ocenić z punktu widzenia okresów zapewnienia i ewentualnych wariantów rozwoju sytuacji wojennej.

Ocena zadań i ogólnej koncepcji ich wykonania polega na:

- zrozumieniu treści zadań i ogólnym określeniu sposobów ich wykonania;
- podziale zadań na grupy według ważności oraz określenia czasu i kolejności ich realizacji.

W ocenie sił i środków przewidzianych do wykonania poszczególnych zadań należy określić możliwości, czas i sposób osiągnięcia gotowości na wykonanie zadań w okresach zagrożenia i wojny. Określić współdziałanie między tymi siłami, z sąsiedami oraz z siłami i środkami szczebli nadrzędnych.

W zakresie dowodzenia i łączności należy ocenić sposób dowodzenia z dotychczasowego i zapasowego stanowiska kierowania. Należy określić zakres rozbudowy stanowisk kierowania oraz organizacji łączności radiowej, przewodowej i ruchomymi środkami łączności.

Zamiar obrony obszaru województwa jako ogólna, zasadnicza część planowania obronnego, stanowi podstawę do planowania szczegółowego. Na podstawie zamiaru obrony należy wydać wytyczne do planowania określając jakie dokumenty planowania należy wykonać i w jakim czasie oraz zasadniczą ich treść.

W przypadku kiedy część problematyki obronnej województwa jest rozwiązana i nie wymaga aktualizacji, to zamiar obrony będzie obejmował tylko te zagadnienia, które ze względu na

zmianę sytuacji wymagają uzupełnienia lub nowego rozwiązania.

W zakresie planowania szczegółowego w WSZW opracowuje się następujące plany szczegółowe:

- mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk;
- ochrony i obrony obiektów wojskowych;
- zabezpieczenia przegrupowania wojsk;
- zabezpieczenia polityczno-propagandowego wojsk;
- łączności;
- obrony cywilnej;
- kalendarzowy plan czynności realizowanych w okresach zagrożenia i wojny.

Plan mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk województwa opracowuje się w formie tekstowej z odpowiednimi tabelami.

Problematyka tego planu przedstawiona jest w materiałach opracowanych przez katedrę organizacji i mobilizacji.

Plan ochrony i obrony obiektów w województwie opracowuje się na mapie w skali 1:100 000 wraz z legendą.

W części graficznej plan ochrony i obrony obiektów może obejmować:

- granice województwa, powiatów i miast wydzielonych;
- ocenę charakteru i form działania sił nieprzyjaciela /przypuszczalne rejony lądowania i baz sił dywersyjnych i ewentualnie zbrojnego podziemia, kierunki działania tych sił/;
- siły szczebli nadrzędnych, WKO i PKO oraz ich zadania przeciwdywersyjne na obszarze województwa;
- współdziałanie sił ochronnych i obronnych OW z wojewódzkimi oraz sił wojewódzkich z powiatowymi w zwalczaniu sił dywersyjnych;
- obiekty, urządzenia, drogi i linie kolejowe bronione i chronione przez szczebel wyższy oraz wyznaczone dla województw i powiatów;
- siły szczebli nadrzędnych WKO i PKO przeznaczone do ochrony i obrony obiektów /kto i w jaki sposób broni i chroni obiekt, skład sił, współdziałanie między poszczególnymi załoгами/;
- siły WKO i PKO innego przeznaczenia udzielające doraźnej pomocy siłom ochronno-obronnym w obronie i ochronie obiektów, urządzeń, dróg i linii kolejowych, ich zadania i działanie;

- udział jednostek WOP /w województwach nadgranicznych/
w ochronie i obronie obiektów znajdujących się w pasie granicznym wspólnie z powiatami nadgranicznymi;

- system dowodzenia;

- rejony zastrzeżone.

Legenda do planu może zawierać:

- przypuszczalną ilość sił dywersyjnych i sposoby ich działania oraz cel tych działań;

- ogólny cel działań ochronno-obronnych;

- zadania pododdziałów ochronnych województwa w obronie i ochronie obiektów;

- szkice obrony i ochrony obiektów szczebla wojewódzkiego /dla dowódców ochrony obiektów/;

- podstawowe problemy dowodzenia i współdziałania;

- zestawienie sił przeznaczonych do ochrony i obrony obiektów.

W województwie można także opracować doraźny plan ochrony i obrony obiektów, w którym określa się sposób ochrony i obrony obiektów do czasu osiągnięcia gotowości do działania przez pododdziały ochronne. Bardziej celowe wydaje się opracowywanie jednego planu ochrony i obrony obiektów, który zawierałby całość problematyki, w zakresie obrony i ochrony.

Plan zabezpieczenia przegrupowania wojsk opracowuje się na mapie w skali 1:100 000 z legendą. Podstawą do opracowania tego planu są wytyczne okręgu wojskowego w tym zakresie, zwłaszcza możliwości województwa oraz możliwości sił i środków układu funkcjonalnego mogących działać na korzyść województwa.

Plan zabezpieczenia przegrupowania wojsk może zawierać:

a/ w zakresie zabezpieczenia komunikacji:

- drogi tranzytowe przebiegające przez terytorium województwa, drogi wojewódzkie, drogi dla rozśrodkowywanej ludności wraz z drogami zapasowymi i obejściami;

- rozmieszczenie kierowniczych organów zabezpieczenia przegrupowania wojsk;

- planowane rozmieszczenie i działanie na terytorium województwa sił wojskowych i układu funkcjonalnego /jednostki zmilitaryzowane: OBD, OBM, POM itp./;

- rozmieszczenie sił i środków Wojewódzkiego Zarządu Dróg Publicznych /Rejonów Eksploatacji Dróg Publicznych/ i ich zadania;

- wykorzystanie sił Powiatowych Zarządów Dróg Lokalnych do zabezpieczenia przegrupowania wojsk.

b/ W zakresie zabezpieczenia regulacji ruchu - rozmieszczenie sił i środków nadrzędnych, WKO i PKO przeznaczonych do regulacji ruchu.

c/ W zakresie zabezpieczenia technicznego - rejony rozmieszczenia warsztatów naprawczych, punktów pomocy technicznej, punktów zbiórki wozów uszkodzonych itp..

d/ W zakresie zabezpieczenia materiałowego - rozmieszczenie stacji CPN i składów MPS, składów układu terytorialnego, punktów zaopatrujących w podstawowe środki żywnościowe.

e/ W zakresie zabezpieczenia medycznego - rozmieszczenie i możliwości udzielenia pomocy medycznej przez szpitale, ośrodki zdrowia, przychodnie lekarskie itp.

Plan zabezpieczenia polityczno-propagandowego opracowuje się tekstualnie lub w formie tabeli. W planie tym podaje się:

- ocenę zagrożenia ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania psychologicznego przeciwnika;
- cel pracy partyjno-politycznej w jednostkach podległych WSzW;

- główne zadania pracy partyjno-politycznej;
- okresy głównego nasilenia pracy partyjno-politycznej;
- wykorzystanie sił i środków propagandowo-agitacyjnych.

Plan łączności WKO jest opracowywany przez szefa łączności WSzW przy udziale oddziału operacyjnego i innych zainteresowanych komórek oraz przedstawicieli DOPiT.

W skład planu łączności województwa wchodzi:

- schemat łączności radiowej;
- schemat łączności radioliniowo-przewodowej;
- schemat łączności pocztowej.

Problematyka łączności WKO przedstawiona jest w materiałach katedry łączności.

Plan obrony cywilnej opracowuje oddział obrony cywilnej WSzW.

Plan obrony cywilnej obejmuje:

- plan alarmowania;
- plan rozśrodkowania;
- plan rozpoznania skażeń i zakażeń;
- plan rozbudowy budowli ochronnych;
- plan zaciemnienia;
- plan prowadzenia akcji ratowniczej.

Plan alarmowania opracowany na mapie powinien obejmować:

- granice i kryptonim województwa, podział na sektory i ich numeracja;
- ogniwo alarmujące /WKO, niektóre PKO/;
- ogniwo ostrzegające /KOPK/;
- ogniwa alarmowane /PKO, oddziały wojskowe i zmilitaryzowane kombinaty przemysłowe/;
- środki techniczne przekazywania sygnałów alarmowych do ogniw alarmowanych;
- zasięgi akustycznych środków alarmowania;
- obowiązujące sygnały.

Plan rozśrodkowania obejmuje:

- miasta i obiekty podlegające rozśrodkowaniu;
- ilość rozśrodkowywanej ludności oraz rodzaj i ilość środków materialnych;
- punkty załadowcze rozśrodkowywanej ludności;
- trasy rozśrodkowania;
- punkty rozdzielcze;
- ilość rozśrodkowywanej ludności do poszczególnych powiatów względnie do sąsiedniego województwa;
- organizację zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa na czas rozśrodkowania;
- ilość i rodzaj środków transportowych przeznaczonych do zabezpieczenia rozśrodkowania;
- czas rozpoczęcia i zakończenia rozśrodkowania.

Plan rozpoznania skażeń i zakażeń może obejmować:

- rejony zagrożone bronią masowego rażenia przeciwnika;
- rozmieszczenie OAS WSZW;
- rozmieszczenie posterunków wykrywania wybuchów jądrowych i rozpoznania skażeń /pot, inne jednostki wojskowe, eskadra lotnicza WKO, OAS PSZW/;

- system meldowania, informowania i alarmowania o wybuchach jądrowych i skażeniach;
- system łączności;
- obowiązujące sygnały.

Plan rozbudowy budowli ochronnych powinien uwzględniać ilość i rodzaj ukryć /schrony, szczeliny przeciwlotnicze, ukrycia zabezpieczające/, miejsce i czas rozbudowy oraz wykorzystanie sił i środków przeznaczonych do rozbudowy i obsługi ukryć.

Plan zaciemniania zawiera wskazówki dotyczące sposobów zaciemniania, czasu rozpoczęcia i zakończenia zaciemniania /w zależności od pory dnia/, wyznaczenia organów kontroli, przygotowania dostępnych materiałów, wyłączenia dopływu energii oświetleniowej itp.

Plan prowadzenia akcji ratowniczej opracowuje się na mapie o skali 1:100 000, przedstawiając w nim następującą problematykę:

- prawdopodobne rejony i obiekty uderzeń broni masowego rażenia i ocenę ich skutków;
- organizację systemu rozpoznania jądrowych, chemicznych i biologicznych rejonów porażenia;
- skład, zadania, ugrupowanie i kierunki działania sił /szczególnie odwodowych - III rzut/ przeznaczonych do prowadzenia akcji ratowniczej;
- organizacja dowodzenia, współdziałania i łączności;
- organizacja materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia akcji ratowniczej.

Kalendarzowy plan czynności realizowanych w okresach zagrożenia i wojny może obejmować:

- a/ w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa:
 - czynności i zadania w zakresie uzupełniania wojskowych sił i środków;
 - czynności i zadania w zakresie przygotowania zmilitaryzowanych sił i środków, ich powołania i rozwinięcia;
 - czynności i zadania w zakresie postawienia w stan gotowości poszczególnych elementów systemu obronnego województwa do rozwinięcia lub działania.

b/ W okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa:

- czynności i zadania mobilizacyjne;
- czynności i zadania w zakresie rozwinięcia sił i środków oraz poszczególnych elementów systemu obronnego województwa;

c/ W początkowym okresie wojny:

- czynności i zadania w zakresie uzupełniania sił i odtwarzania elementów w zakresie kierowania siłami województwa oraz niższymi szczeblami zarządzania.

Kalendarzowy plan czynności realizowanych w okresach zagrożenia i wojny jest podstawą do sporządzenia odpowiednich zarządzeń wykonawczych.

W związku z tym, że z biegiem czasu opracowane plany dezaktualizują się, istnieje potrzeba wnoszenia do nich ciągłych poprawek. Poprawki mogą być różne i niekiedy mogą spowodować konieczność opracowania nowych planów obronnych.

3. Przedsięwzięcia obronne województwa w czasie pokoju

Podstawowym przedsięwzięciem w zakresie przygotowania obronnego województwa jest organizacja i przygotowanie sił i środków do wykonywania zadań obronnych w czasie wojny. Aktualnie przyjęto, że oddziały wojskowe województwa w okresie pokoju są częściowo rozwinięte. W ich składzie odbywają służbę zasadniczą poborowi, którzy przechodzą odpowiednie przeszkolenie oraz wykonują pracę na rzecz gospodarki narodowej.

Zmilitaryzowane siły województwa w okresie pokoju nie istnieją. Powołanie ich jest jednak przygotowane pod względem organizacyjno-mobilizacyjnym. Przygotowanie to polega na wytypowaniu przedsiębiorstw i instytucji, na których bazie będą powoływane zmilitaryzowane jednostki oraz nadanie konkretnym osobom przydziałów mobilizacyjnych. Podziału zasobów ludzkich i materiałowych typu wojskowego dokonuje WSzW, natomiast nadawaniem przydziałów zajmują się poszczególne wydziały urzędu wojewódzkiego. W czasie pokoju z oddziałami zmilitaryzowanymi na szczeblu przedsiębiorstwa prowadzi się szkolenie podstawowe i specjalistyczne. Tematyka szkolenia podstawowego obejmuje głównie zakres podstawowych wiadomości o środkach napadu i rażenia, samoobronie ludności przed bronią masowego rażenia, o indywidualnych i zbiorowych środkach ochronnych, obowiązkach i zasadach

zachowania się ludności w okresach zagrożenia i wojny, udzielaniu pierwszej pomocy, znajomości zagadnień zawartych w regulaminach /instrukcjach/ w odniesieniu do własnego oddziału. Szkolenie specjalistyczne /oprócz szkolenia podstawowego/ organizuje się dla służb specjalistycznych przede wszystkim w zakresie rozpoznania, łączności oraz odkażania i dezaktywacji.

W okresie pokoju należy rozbudować i przygotować do natychmiastowego działania system ostrzegania i alarmowania ludności, władz województwa oraz sił obronnych o zagrożeniu napadem powietrznym lub opadem promieniotwórczym. Sprawnie działający system ostrzegania i alarmowania w dużym stopniu ograniczy straty, które mogą powstać od uderzeń jądrowych i uderzeń środkami klasycznymi. Rozbudowę tego systemu zajmuje się WSzW przy współudziale innych zainteresowanych komórek urzędu wojewódzkiego.

W celu zabezpieczenia ludności oraz sił i środków przed skażeniami promieniotwórczymi i zakażeniami środkami biologiozycznymi województwo musi posiadać własny system pomiarów skażeń oraz rozpoznania zakażeń. Przygotowanie tego systemu obejmuje przede wszystkim powołanie organów pomiarów i rozpoznania, wyposażenie ich w niezbędny sprzęt i środki łączności oraz rozmieszczenia ich w terenie.

Dla zapewnienia skutecznego zwalczania sił dywersyjnych województwo posiada zorganizowany system rozpoznania przeciwdywersyjnego w postaci rozpoznania specjalistycznego służby bezpieczeństwa i milicji obywatelskiej. Dalsza rozbudowa tego systemu będzie polegała na przygotowaniu sił i środków rozpoznania wojskowego i oddziałów samoobrony.

Przygotowanie społeczeństwa do samoobrony polega na zaznajomieniu mieszkańców województwa z zasadami zachowania się w warunkach stosowania broni masowego rażenia i środków klasycznych, zapewnieniu masowego ich udziału w pracach i świadczeniach na rzeczy obrony województwa oraz organizacji i przeszkoleniu oddziałów samoobrony. W celu zaznajomienia społeczeństwa z zasadami zachowania się w warunkach współczesnej wojny należy podać do powszechnej wiadomości charakter współczesnych środków rażenia i sposoby ich przenoszenia, właściwości i skutki ich działania na organizmy żywe i przedmioty oraz formy i sposoby

obrony przed nimi. Następnie należy zorganizować przeszkolenie ludności cywilnej w zakresie najprostszych form pomocy sanitarnej, odkażania i dezaktywacji rozródowania ludności, przechowywania żywności oraz wykorzystania środków ochrony przed skażeniami i zakażeniami.

Do powszechnej wiadomości należy podać również sygnały ogłaszania i odwoływania alarmów, ich rodzaje i zasady zachowania się po ogłoszeniu lub odwołaniu alarmu, a także wykorzystania budowli ochronnych.

W ramach indywidualnych świadczeń społeczeństwa na rzecz ochrony mieszkańcy województwa powinni przygotować własne domy, zabudowania gospodarcze, piwnice i źródła wody do wykorzystania w warunkach wojny. Niektórzy mieszkańcy mogą być zaangażowani do konserwacji sprzętu i urządzeń przeznaczonych do wykorzystania w okresach zagrożenia i wojny oraz brać udział w akcjach na rzecz upowszechnienia idei samoobrony. Niekiedy również ludność może świadczyć na rzecz obrony województwa materialnie.

Duże bezpieczeństwo przed uderzeniami broni jądrowej zapewniają odpowiednio rozbudowane schrony, zwłaszcza żelbetonowe. Ich rozbudowa wymaga dużych nakładów finansowych i jest bardzo pracochłonna. Dlatego istnieje potrzeba wykorzystania wszystkich istniejących na terytorium województwa schronów i podziemnych budowli żelbetonowych. Wszystkie istniejące schrony powinno się utrzymać w okresie pokoju w pełnej gotowości do natychmiastowego wykorzystania; wiąże się z tym konieczność ciągłej ich konserwacji przez odpowiedni personel obsługujący. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe i materiałowe zbudowanie wystarczającej ilości schronów dla ludności będzie - przynajmniej w najbliższej przyszłości - niemożliwe. Dlatego zawsze będzie istniała konieczność wykorzystania piwnic w domach publicznych i prywatnych, a także zaistnieje konieczność rozbudowy szczelin przeciwlotniczych.

Przygotowanie piwnic jako ukryć zabezpieczających powinno się odbyć w czasie pokoju i będzie polegało na usunięciu z nich zbędnych przedmiotów, a także wyposażeniu ich w niezbędny sprzęt, oznakowaniu, dokonaniu niezbędnych prac adaptacyjnych i konserwacyjnych. Ponieważ w okresie pokoju nie prowadzi się rozbudowy szczelin przeciwlotniczych, należy zgromadzić odpo-

wiednie środki materiałowe, określić ich lokalizację i przewidzieć wykonawców.

W ramach ochrony ludności należy w okresie pokoju przygotować rozserodkowanie ludności z miast zagrożonych do rejonów względnie bezpiecznych.

Dla zapewnienia władzom wojewódzkim bezpieczeństwa i warunków do ciągłego zarządzania należy przygotować odpowiednio dotychczasowy i polowy system kierowania, który w województwie składa się z dotychczasowego stanowiska kierowania i zapasowego stanowiska kierowania /ZSK/. Dotychczasowe stanowisko kierowania mieści się w siedzibie PWRN okresu pokojowego. Stanowisko to powinno stwarzać warunki do pracy dla około połowy stanu osobowego WKO. Istniejące w siedzibie urzędu wojewódzkiego piwnice należy adaptować na schrony dla pracowników, środków łączności i pododdziałów obsługi. Zapasowe stanowiska kierowania rozmieszcza się poza rejonami najbardziej zagrożonymi. W tym celu można wykorzystać istniejące na obszarach niektórych województw budowle podziemne. Ruchome stanowisko kierowania WKO organizuje się na samochodach dla kierowania doraźnymi acojami.

Dla sprawnego przechodzenia z dotychczasowego na ZSK, w czasie pokoju należy przeprowadzać dla WKO alarmy ćwiczebne i prowadzić w tym zakresie szkolenie stanu osobowego WKO.

W okresie pokoju mogą być również wykonane niektóre prace inżynierskie związane z obroną i ochroną obiektów przed dywersją.

Ze względu na zachowanie maksimum bezpieczeństwa przed bronią masowego rażenia oraz potrzeby obronne województwa, WKO /WSzW/ ma wpływ na lokalizację budowanych zakładów przemysłowych, szpitali, magazynów, linii i urzędów łączności, stacji benzynowych i obsługi samochodów, dróg kołowych, linii kolejowych, a nawet osiedli mieszkaniowych.

IV. KIEROWANIE OBRONĄ OBSZARU WOJEWÓDZTWA

W wyniku rozważań nad charakterem stanów napięcia międzynarodowego grożących przekształceniem się w konflikt zbrojny najwyższe władze PRL /uchwała KOK z 1962 r./ przyjęły jako podstawę do rozwinięcia systemu obronnego dwa okresy zagrożenia:

pierwszy - podwyższonej gotowości obronnej państwa i drugi - bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

W okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa realizuje się przedsięwzięcia obronne, wynikające z planu obrony odpowiednio do potrzeb wynikłych z zaistniałej ogólnej sytuacji politycznej i militarnej. Realizacja tych przedsięwzięć może pociągnąć za sobą określone skutki finansowe i gospodarcze, nie może jednak doprowadzić do zasadniczych zmian strukturalnych i załamania się planów pokojowego rozwoju kraju. W miarę wyjaśniania się sytuacji politycznej podjęte decyzje bez większych trudności mogą być szybko odwołane. Ponieważ w okresie podwyższonej gotowości obronnej może wystąpić różny stopień zagrożenia, a zatem i określone decyzje oraz przedsięwzięcia obronne mogą być podejmowane i wykonywane w kilku różnych etapach. Okres podwyższonej gotowości obronnej państwa może trwać od kilku dni do kilku tygodni.

W okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa przewiduje się realizację w trybie alarmowym wszystkich zadań przewidzianych planem, a mających na celu osiągnięcie pełnej gotowości obronnej. Realizacja tych zadań musi jednak umożliwić ponowne przejście całego organizmu państwowego /w tym także wojewódzkiego/ do okresu pokojowego. Zakłada się bowiem, że nawet w okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa mogą zaistnieć warunki do odprężenia międzynarodowego i powrót do pokoju. Okres bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa może trwać od kilku godzin do 2-3 dni.

Planowane i bezkolizyjne przejście organizmu państwowego /wojewódzkiego/ do pracy i działania w okresie wojny zakłócić może wcześniejsze niż zakładano rozpoczęcie działań wojennych; wówczas realizacja przedsięwzięć przewidzianych dla okresu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa może się odbywać w złożonych warunkach początkowego okresu wojny.

Zgodnie z przewidywaniami przyszła wojna może się rozpocząć od działań niekonwencjonalnych, poprzez wojny o charakterze konwencjonalnym, a następnie przez ograniczenie użycia broni masowego rażenia, aż do powszechnego konfliktu jądrowego.

Biorąc za podstawę ostatni wariant rozpoczęcia działań wojennych, jako najbardziej niekorzystny. Łatwo można w począt-

kowym okresie wojny wyróżnić dwa wyraźne etapy:

- etap opanowania sytuacji powstałej po pierwszym uderzeniu i przezwycięzeniu bezpośrednich skutków tego uderzenia;
- etap pełnego rozwinięcia działalności organizmu państwowego oraz jego sił i środków do wykonania zadań okresu wojny.

Najtrudniejsze i najbardziej skomplikowane problemy wystąpią w pierwszym etapie. Należy przewidywać, że nawet przy pełnej sprawności działania systemu ostrzegania i alarmowania o zagrożeniu napadem powietrznym, sam moment pierwszego uderzenia, ze względu na gwałtowną zmianę sytuacji i wydarzeń - będzie wielkim wstrząsem. Zaangażowane do działań w pierwszym etapie siły i środki OTK nie będą mogły być szybko użyte do wykonania innych zadań i stąd decyzje powzięte w tym etapie będą w sposób istotny wpływały na tok wydarzeń w drugim etapie.

1. W okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa

Realizacja przedsięwzięć obronnych województwa przewidzianych w planie dla okresu podwyższonej gotowości obronnej państwa może odbywać się w kilku kolejnych etapach - w miarę zaostrzenia się napięcia międzynarodowego. Każdy etap powinien zapewnić województwu wyższy stopień gotowości obronnej. Pierwszą czynnością po otrzymaniu zarządzenia o wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości obronnej państwa jest powiadomienie o nim poszczególnych komórek organizacyjnych urzędu wojewódzkiego i naczelnika powiatu /szefa PSzW/ i wydanie zarządzeń wykonawczych do rozpoczęcia odpowiednich prac.

Szef WSzW dokonuje analizy sytuacji obronnej i precyzuje zarządzenia do wykonawców. Podstawą do sprecyzowania tych zarządzeń są wnioski z oceny sytuacji oraz zadanie zawarte w planie obrony województwa przewidziane dla okresu podwyższonej gotowości obronnej państwa. W zarządzeniach nakazuje się przystąpienie do realizacji wszystkich przedsięwzięć przewidzianych dla okresu podwyższonej gotowości obronnej państwa /mało prawdopodobne/ lub tylko tych przedsięwzięć, które wynikają z aktualnej sytuacji obronnej województwa i powiatów oraz anuluje się te przedsięwzięcia, które były przewidziane w planach, ale w danej sytuacji stały się nieaktualne. Ponadto określa się te zadania

oraz przedsięwzięcia, które nie były przewidziane w dotychczasowych planach, a których realizacja jest konieczna w aktualnej sytuacji, w jakiej znajduje się województwo.

Na początkowym etapie stanu podwyższonej gotowości obronnej państwa przedsięwzięcia obronne w województwie będą polegały na wprowadzeniu podwyższonej gotowości bojowej w jednostkach wojskowych oraz dyżurów alarmowych w urzędach wojewódzkich, powiatowych i zakładach pracy, gdzie powołuje się zmilitaryzowane siły i środki. Przeprowadza się także kontrolę istniejących urządzeń systemu ostrzegania i alarmowania, rozpoznania skażeń, budowli obojnych łączności itp. Może być również przeprowadzona częściowa /skryta/ mobilizacja do wojsk operacyjnych i OTK, szczególnie jednostek zabezpieczających rozwinięcie i przegrupowanie wojsk oraz sztabów wojskowych i oddziałów obsługi WKO. Jednocześnie należy dokonać aktualizacji planów obronnych dokonując odpowiedniej korekty. Istotną sprawą jest uzupełnienie pułku obrony terytorialnej i sztabów wojskowych /WSZW, PSZW/. Uzupełnienie pot i sztabów wojskowych może być realizowane w kilku etapach i powinno zakończyć się w ostatnim etapie podwyższonej gotowości obronnej państwa.

W końcowym okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa może powstać sytuacja, w której zaistnieje konieczność rozpoczęcia prowadzenia na terytorium województwa działań przeciwdywersyjnych o charakterze rozpoznawczo-likwidacyjnym. W tym celu województwo będzie zmuszone częściowo rozwinąć siły przeciwdywersyjne w zasadzie niższych szczebli do powiatu włącznie, a także wzmocnić ochronę i obronę niektórych ważnych obiektów i zakładów. W tym czasie mogą powstać dodatkowe zadania związane z zabezpieczeniem przegrupowania wojsk i rozśrodkowania ludności oraz dóbr materialnych i kulturalnych. Rozśrodkowane w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa mogą być: domy starców, zakłady wychowawcze dla młodzieży, sierocińce itp. oraz najważniejsze obiekty, dobra materialne i kulturalne. Należy także poczynić przygotowania do ogólnego rozśrodkowania.

Ponieważ termin wybuchu wojny nigdy dokładnie nie będzie znany i może być zaskoczeniem dla władz województwa, celowo jest częściowo uruchamiać polowy system kierowania już w końcowym okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa.

Inspiratorem i koordynatorem wszystkich przedsięwzięć obronnych realizowanych w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa jest wojewódzki sztab wojskowy. Poszczególne komórki organizacyjne WKO realizują zadania wynikające z planów obronnych i aktualnej sytuacji na terytorium województwa.

Wprowadzenie stanu podwyższonej gotowości obronnej państwa nie jest podawane do publicznej wiadomości.

W wypadku nagłego zaostrzenia się sytuacji międzynarodowej władze państwowe mogą nie wprowadzać stanu podwyższonej gotowości obronnej, a zarządzić od razu stan bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa. W takiej sytuacji przedsięwzięcia przewidziane dla obu stanów będą realizowane jednocześnie w ograniczonym czasie.

2. W okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa

Decyzję o wprowadzeniu stanu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa podejmuje najwyższy lub naczelny organ władzy państwowej Sejm lub Rada Państwa i podaje do publicznej wiadomości.

Z chwilą ogłoszenia stanu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa na terytorium województwa część WKO przechodzi na zapasowe stanowiska kierowania. W tym okresie następuje pełna realizacja planu mobilizacyjnego województwa. Zgodnie z rozdzielnikiem uzupełnia się istniejące komitety obrony, sztaby wojskowe i oddziały pod względem personalnym i materiałowym oraz powołuje nowe oddziały wojskowe /np. ochrony i obrony obiektów/ i zmilitaryzowane. Ze względu na krótki czas trwania stanu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa powoływanie zmilitaryzowanych sił i środków do niektórych jednostek wojskowych województwa i wyprowadzenie ich z rejonów zagrożonych powinno być dokonane systemem alarmowym. W celu przyspieszenia wyprowadzenia sił i środków z rejonu dyslokacji w okresie pokoju do rejonów wyjściowych uzupełnienie ich może się odbywać w rejonach wyjściowych.

Pułk obrony terytorialnej, jeżeli nie został rozwinięty w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa, przerywa prace budowlane na rzecz gospodarki narodowej /jeżeli były prowadzone/ i rozmieszcza się w rejonie /rejonach/ wyjściowym w

gotowości do działań zgodnie z planem, lub przystępuje do wykonania planowanych zadań.

Zmilitaryzowane siły i środki wyprowadza się do rejonów wyjściowych, chociaż niektóre z nich mogą pozostać w mieście wykonując poszczególne ważne prace obronne.

Komendy garnizonów wraz z pododdziałami ochronnymi nie opuszczają miast. Natomiast oddziały garnizonowe WSW mogą być wyprowadzone z rejonów zagrożenia w całości i umieszczone w pobliżu zapasowego stanowiska kierowania.

Poza rejonami zagrożonymi powinny być rozmieszczone pododdziały /oddziały/ MO. Ich rejonny wyjściowe powinny się znajdować w pobliżu obszarów zagrożonych masowym naruszeniem porządku publicznego.

Równocześnie z ogłoszeniem stanu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa rozpoczyna się zasadnicze rozładkowanie ludności, dóbr materialnych i kulturalnych. System ostrzegania i alarmowania oraz prognozowania i pomiarów skażeń doprowadza się do pełnej gotowości. Jednocześnie pododdziały obsługi schronów utrzymują pełną gotowość schronów i ukryć oraz przystępują do budowy szczelin przeciwlotniczych wykorzystując zgromadzony materiał. Pododdziały przeznaczone do ochrony i obrony obiektów rozwijają się zgodnie z powyższą decyzją i przystępują do prac inżynierskich przy obiektach. Pododdziały regulacji ruchu rozwijają swoje siły zgodnie z planem i aktualną sytuacją. W celu stworzenia właściwych warunków do współpracy z sąsiednimi województwami i okręgiem wojskowym województwo powinno posiadać i utrzymać odpowiednią łączność. Organa zaopatrzenia WKO uruchamiają wojenny system zaopatrywania sił obronnych i ludności województwa.

Wszystkimi pracami i przedsięwzięciami obronnymi w okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa kieruje WKO poprzez odpowiednie wydziały. WSZW spełnia rolę koordynatora przedsięwzięć operacyjnych realizowanych przez poszczególne komórki WKO. Jednocześnie z przedsięwzięciami operacyjnymi realizowane są przedsięwzięcia polityczne i gospodarcze. Gospodarkę województwa przedstawia się na tory wojenne.

3. W okresie prowadzenia działań wojennych

Działanie władz oraz sił i środków województwa po rozpoczęciu działań wojennych będzie zależało od charakteru początkowego okresu wojny. Jeżeli konflikt zbrojny rozpocznie się od zastosowania wyłącznie klasycznych środków rażenia, to województwo może ponieść stosunkowo małe straty. Natomiast w wypadku rozpoczęcia działań wojennych od masowego zastosowania broni jądrowej sytuacja na terytorium województwa znacznie się skomplikuje i będzie wymagać od władz i oddziałów maksymalnego wysiłku dla zachowania biologicznego bytu ludności oraz zapewnienia funkcjonowania podstawowych dziedzin życia gospodarzopolitycznego i administracyjnego województwa.

Uderzenia bronią jądrową lub środkami klasycznymi mogą być wykonane na terytorium województwa po uprzedzeniu ludności, władz oraz sił i środków lub bez ich uprzedzenia. Dane o niebezpieczeństwie napadu powietrznego WKO otrzymuje z SD korpusu OPK i własnego rozpoznania /posterunki obserwacyjno-meldunkowe/. Na tej podstawie przewodniczący WKO lub upoważniona przez niego osoba, najczęściej szef WSzW ogłasza alarm dla całego lub części obszaru /sektora/ województwa. Z chwilą ogłoszenia alarmu powietrznego ludność oraz oddziały samoobrony pozostające w mieście przechodzą do schronów i ukryć. Posterunki obserwacyjne pozostają w wyznaczonych im miejscach i prowadzą obserwację środków, sposobów i skutków napadu powietrznego przeciwnika.

Decyzje co do prowadzenia akcji ratowniczych w rejonach porażenia podejmuje - w zależności od wielkości rejonu porażenia - przewodniczący WKO lub PKO dając odpowiednie zarządzenia organom wykonawczym. Tymi organami są: na szczeblu województwa - zespół koordynacji akcjami ratowniczymi, który przede wszystkim kieruje odwodami na rzecz porażonych obiektów, na szczeblu powiatu /miasta, gminy, zakładu pracy/ - zespół kierowania akcjami ratowniczymi, który bezpośrednio kieruje jednostkami ratowniczymi lub zgrupowaniami jednostek technicznych, a w przypadku dużego miasta dowódcami sektorów lub dzielnic.

Prace ratownicze w rejonie porażenia prowadzone są w trzech etapach.

W pierwszym etapie prace ratownicze prowadzą ocalałe ZOS, TOS, grupy samoobrony /i rzut/ oraz ludność, które znalazły się

bezpośrednio w rejonie porażenia i zdolne są do działań. Akcja ratownicza prowadzona przez te siły polegać będzie głównie na gaszeniu pojedynczych pożarów, wyszukiwaniu rannych i udzielaniu im pomocy przedlekarskiej oraz w miarę możliwości pomocy medycznej, wydobywaniu poszkodowanych i zagruzowanych z zawalonych ukryć i szozelin, naprawie lub lokalizacji drobnych uszkodzeń w sieciach gospodarki komunalnej, umożliwiających prowadzenie akcji ratowniczej oraz prowadzenie rozpoznania. Siły te przystępują do prac ratowniczych bezpośrednio po powstaniu rejonu porażenia.

W drugim etapie zasadnicze prace ratownicze wykonują specjalistyczne oddziały samoobrony podporządkowania powiatowego lub miejskiego /II rzutu/. Siły te wykonują prace ratownicze związane z ratowaniem poszkodowanych, udzielaniem pomocy medycznej, ewakuacją do zakładów leczniczych, gaszeniu pożarów, odgruzowaniu budowli ochronnych, zabiegami sanitarnymi, dezaktywacją terenu, sprzętu, żywności, wody, paszy itp. Dla stworzenia odpowiedniego frontu prac ratowniczych dąży się w pierwszej kolejności do lokalizacji dużych ognisk pożarów i skażeń. W pracach ratowniczych w drugim etapie mogą być zaangażowane, oprócz sił drugiego rzutu, przydzielone siły podporządkowania wojewódzkiego, okręgowego lub centralnego /III rzutu/.

W trzecim etapie prowadzone są prace mające na celu zakończenie akcji ratowniczej. Prowadzić je będą wszystkie zaangażowane w akcji siły ratownicze^{x/}.

Z chwilą rozpoczęcia działań wojennych mogą rozpocząć lądowanie siły nieprzyjaciela i w związku z tym trzeba będzie rozpocząć lub wzmóc na terytorium województwa bojowe działania przeciwdywersyjne. Decyzje o rozpoczęciu lub rozwinięciu bojowych działań przeciwdywersyjnych w szerszym zakresie podejmuje przewodniczący WKO na podstawie oceny sytuacji i odpowiednich propozycji kierownika wydziału wewnętrznego urzędu wojewódzkiego. Decyzja przewodniczącego WKO do działań przeciwdywersyjnych może zawierać: ogólny cel prowadzenia działań przeciwdywersyj-

x/ Dokładny przebieg prowadzenia akcji ratowniczej w rejonie porażenia podaje skrypt nr bibl. jawnej S/743, wyd. 1972 r. pt. "Organizacja i prowadzenie akcji ratowniczej w rejonie porażenia bronią jądrową".

nych, wydzielone siły i środki oraz ich użycie i zadania, zasadnicze problemy kierowania i współdziałania oraz terminy rozwinięcia działań przeciwdywersyjnych. Bojowymi działaniami przeciwdywersyjnymi kieruje wydział spraw wewnętrznych WKO.

W toku trwania wojny nasilenie działań dywersyjnych może wzrastać. Nieprzyjaciół po wstępnym rozpoznaniu utworzy bowiem bazy wypadowe, może w sprzyjających okolicznościach zorganizować niewielkie bandy zbrojnego podziemia i przystąpić do prowadzenia dywersji na szeroką skalę.

Działania przeciwdywersyjne należy prowadzić małymi pododdziałami, nieprzerwanie w dzień i w nocy. Należy prowadzić je aż do całkowitego rozbicia sił dywersyjnych stanowiących cel działań^{x/}.

Siły i środki województwa regulujące ruch na drogach przegrupowania wojsk wystawiają posterunki oraz patrole regulacji ruchu i w zależności od potrzeb mogą wydzielić dla poszczególnych kolumn /zwłaszcza na objazdach/ pilotów na motocyklach.

Wykonanie przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia i środkami klasycznymi na linie i węzły komunikacyjne może poważnie zakłócić przegrupowanie wojsk i wszelki manewr. W celu przywrócenia normalnych warunków komunikacyjnych województwo będzie zmuszone do szeregu świadczeń. Świadczenia województwa na rzecz komunikacji po wykonaniu uderzeń jądrowych i środkami klasycznymi mogą polegać na: usuwaniu z dróg zawalów, sprzętu i środków transportowych, gaszeniu pożarów, utrudniających lub uniemożliwiających wykorzystanie niektórych obiektów dróg przegrupowania, manewru, dowozu i ewakuacji, wytyczeniu i zabezpieczeniu objazdów węzłów komunikacyjnych, odbudowie lub naprawie mniejszych mostów, przepustów i innych urządzeń drogowych, udzielaniu pomocy medycznej i technicznej oraz dezaktywacji i odkażaniu niektórych odcinków dróg. Pomoc województwa organom kolejowym w odbudowie i utrzymaniu komunikacji kolejowej może mieć również podobny charakter i zakres.

x/ Właściwości bojowych działań przeciwdywersyjnych" przedstawia skrypt nr bibl.014686, rok wyd. 1970.

W wyniku uderzeń jądrowych lub środkami klasycznymi mogą zostać uszkodzone linie energetyczne i łączności. Dla odbudowy tych linii województwo może dostarczyć w zasadzie niewykwalifikowanej siły roboczej dla pomocy zmilitaryzowanym oddziałom odbudowy urządzeń energetycznych i łączności.

W wypadku gdy przez terytorium województwa przepływa duża rzeka /kanał/ dzieląc je na części, władze wojewódzkie będą zmuszone wykonać świadczenia na rzecz Komendy Strefy Kierowania i Kontroli Ruchu Wojsk przede wszystkim w postaci środków transportowych i siły roboczej dla utrzymania tymczasowych rejonów przeładunkowych w miejscu zniszczenia mostów.

Na skutek wykonywania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia i środkami klasycznymi w rejonach porażenia może być duża ilość ludzi bezdomnych. Ludność bezdomną w celu zabezpieczenia jej egzystencji - należy ewakuować poza rejon porażenia i rozmieszczać w powiatach według zasad stosowanych przy rozśrodkowaniu ludności. W rejonach porażenia i wokół nich może powstać panika wśród ludności. Dla jej opanowania rejon te należy otaczać kordonami sił porządkowych prowadząc równocześnie odpowiednią pracę wyjaśniającą. Ludność opuszczającą żywiołowo miejsce zamieszkania należy grupować w jednym miejscu i po opanowaniu sytuacji skierować do poprzednich lub nowych miejsc pracy i zamieszkania.

W toku działań wojennych Wojewódzki Sztab Wojskowy w celu uzupełnienia strat poniesionych przez wojska operacyjne i OTK oraz zmilitaryzowane siły i środki - będzie powoływał odpowiednio do potrzeb ludzi oraz sprzęt. Ponadto powoływane będą również siły i środki do jednostek, których terminy organizowania przewidziano po rozpoczęciu działań wojennych.

W czasie prowadzenia działań obronnych województwa utrzymują między sobą ścisłą łączność: wymieniają informacje prowadząc wspólnie akcje i udzielają sobie pomocy.

Wojewódzki Sztab Wojskowy i inne wydziały wojewódzkiego Komitetu Obrony prowadzą odpowiednie mapy robocze i sprawozdawcze, mapy decyzji, notatki itp., uzupełniają plany, składają meldunki, opracowują i przedstawiają przewodniczącemu WKO odpowiednie propozycje, zbierają wiadomości i wymieniają informacje.

W wypadku, gdy front zewnętrzny przesuwa się na obszar kraju siły i środki obronne województwa, znajdujące się bezpośrednio w strefie działań bojowych, mogą być włączone w skład związków i oddziałów wojsk operacyjnych i wykonywać zadania zgodnie z posiadaną specjalnością. Dotyczy to szczególnie sił i środków województwa typu wojskowego.

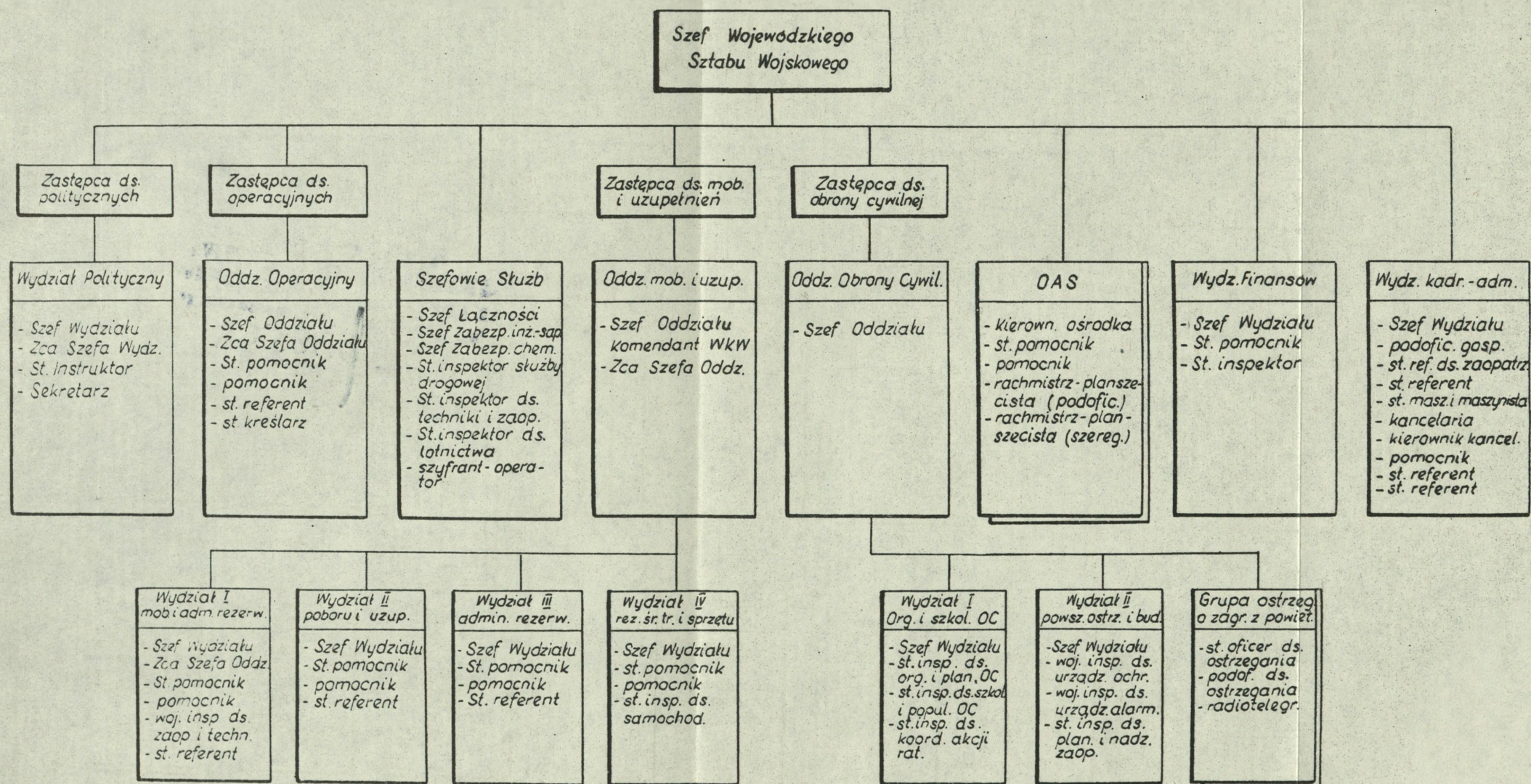
Przy niepomyślnym rozwoju działań wojennych na froncie zewnętrznym i powstaniu możliwości czasowego przejścia terytorium województwa pod okupację nieprzyjaciela, władze województwa czynią odpowiednie przygotowania do przejścia do podziemia i rozwinięcia działań partyzanckich.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
KADRY SZYBKO
Inst. Gen. broni K. Światowidzkiej
138561

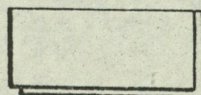
Odbito 100 egz.

Egz.nr 1-100 Bibl.tajna
Wyk.ppłk WRZEŚNIAK
Druk.K.L.
nr 0262/0606/WW
Kor. M.E.

ORGANIZACJA WOJEWÓDZKIEGO SZTABU WOJSKOWEGO

Legenda:

- występują tylko na okres „W”

OGONIAKOWA WOJEWODZKIEGO SZKOLA WOJSKOWEGO

2012-2013

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADENCJI SZKOLNEJ
im. gen. broni K. Swierczewskiego

638561

